

*Najvyšší súd
Slovenskej republiky*

U z n e s e n i e

*Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. M.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. E. L., advokátkou v B., proti žalovanému **JUDr. I. M.** notárovi v B. zastúpenému JUDr. M. H., advokátom v B., o zaplataenie 165 969,59 eur (5 000 000 Sk) vedenej na Okresnom súde Bratislava II v Bratislave pod sp. zn. 15 C 152/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislava z 22. novembra 2011 sp. zn. 15 Co 127/2011 takto*

r o z h o d o l :

*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. novembra 2011, sp. zn. 15 Co 127/2011 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu (v rozsahu zrušenia) v r a c i a na ďalšie konanie.*

O d ô v o d n e n i e :

*Okresný súd v Bratislava II v Bratislave rozsudkom z 28. januára 2008 č. k. 15 C 152/02 – 193 **uložil žalovanému povinnosť** zaplatiť žalobcovi 5 000 000 Sk s 15, 5% úrokom z omeškania od 15. 2. 2002 do zaplataenia, **nahradiť mu trovy konania** 211 425 Sk na účet právnej zástupkyne žalobcu do troch dní, žalobu vo **zvyšku** (o zaplataenie 15, 5% úrokov z omeškania z 5 000 000 Sk od 3. 2. 2002 do 14. 2. 2002) **zamietol**, konanie v časti týkajúcej sa zaplataenia 17, 6% úrokov z omeškania zo sumy 5 000 000 Sk od 31. 8. 2000 do 2. 2. 2002 a v časti týkajúcej sa zaplataenia 2,1 % úrokov z omeškania zo sumy 5 000 000 Sk od 3. 2. 2002 do zaplataenia **zastavil** a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu*

Bratislava II v Bratislave **pomernú časť súdneho poplatku 150 000 Sk** taktiež do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 4. februára 2009, č. k. 15 Co 264/2008 – 233 rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 5 000 000 Sk s 15, 5% úrokom od 15. 2. 2002 do zaplattenia zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 8962,36 eur (270 000 Sk) s 15, 5% úrokom z omeškania od 15. 2. 2002 do zaplattenia, vo zvyšku návrh **zamietol**, v časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť **pomernú časť súdneho poplatku 150 000 Sk zmenil** tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa **zrušil** a uložil mu povinnosť **nahradiť žalobcovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania 18 366, 40 eur** k rukám právneho zástupcu žalobcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Na dovolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. januára 2011 sp. zn. I Cdo 69/2010 rozsudok odvolacieho súdu v zamietajúcej časti (týkajúcej sa sumy 4 730 000 Sk / 157 007,23 eur /) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; vo vyhovujúcej časti (po sumu 8962,36 eur) dovolanie žalobcu odmietol. Vo vyhovujúcej časti dovolací súd nezistil žiadnu podmienku jeho prípustnosti podľa ustanovenia § 238 a § 237 O. s. p. V zamietajúcej časti rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) pričom touto vadou bola nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia.

Po zrušení veci Najvyšším súdom SR Krajský súd v Bratislave svojim ďalším rozsudkom z 22. novembra 2011 sp. zn. 15 Co 127/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti (157 007,23 eur) zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 78 503,61 eur s 15, 5% úrokom z omeškania ročne od 15.2.2002 do zaplattenia, na účet Okresného súdu Bratislava II zaplatiť **pomernú časť súdneho poplatku v sume 3 319, 39 eur**, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšku (po sumu 78 503,62 eur) žalobu zamietol, a

žiadnemu z účastníkov nepriznal na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania.

Odvolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci boli splnené všetky predpoklady zodpovednosti žalovaného za vzniknutú škodu (§ 40 ods. 1 a 3 zákona č. 323/1992 Zb.) lebo v konaní bolo preukázané, že ku škode došlo nesprávnym úradným postupom žalovaného a že medzi škodou a nesprávnym úradným postupom je príčinná súvislosť. Žalovaný súdu nepreukázal, že vynaložil všetko úsilie, ktoré bolo možné od neho objektívne požadovať, aby ku škode nedošlo, pričom zohľadnil jeho dlhoročnú prax notára. Zdôraznil, že žalovaný nepredložil, resp. netrval na predložení originálu plnomocenstva, na základe ktorého bola H. R splnomocnená na všetky právne úkony týkajúce sa predaja spornej nehnuteľnosti, t. j. na podpísanie kúpnopredajnej zmluvy a tiež aj na prevzatie peňazí. Tento dokument je overený notárskym úradom JUDr. J. H., pani I. B. ako „notárskou konšpicientkou“. Žalovaný si mohol overiť, či bola plná moc overená v súlade s príslušnými ustanoveniami Notárskeho poriadku, nakoľko výraz „konšpicient“ je zastaralý, v roku 2000 (v čase overenia) sa používal už len veľmi zriedka resp. sa už vôbec nepoužíval. Ďalej si žalovaný mal všimnúť, že na dohode z 2.8.2000 sú tri podpisy – žalobcov, H. R. a D. L., pričom nie je overený podpis D. L. a je tam ako nadbytočný. Podpis H. R. je opätovne overený H. B. ako „notárskou konšpicientkou“, podpis žalobcu aj voľným okom javí výrazné známky odlišnosti od jeho podpisu na zápisnici o prijatí peňazí do úschovy z 19.7.2000, ako aj od podpisu na kúpnej zmluve z 12.7.2000. Žalovaný uznal pochybenie, pokiaľ išlo o vydanie peňazí z úschovy v časti dane z prevodu nehnuteľností. Bránil sa tým, že peniaze vydal na základe predloženého originálu plnomocenstva a predloženého listu vlastníctva, kde bol ako vlastník zapísaný žalobca. Odvolací súd tiež zistil, že škoda bola spôsobená aj zavinením poškodeného, ktorý zase nebol obozretný pri vkladaní peňazí do úschovy a nebola mu podozrivá ani cena nehnuteľnosti, ktorá bola (v súvislosti s predloženým znaleckým posudkom) oveľa nižšia ako sa v tom čase a mieste ceny pohybovali. Táto skutočnosť bola preukázaná aj stanoviskom jednotlivých realitných maklérov. Žalobca teda mal byť pri kúpe pozemku obozretnejší aj so zreteľom na to, že predávajúce boli dve staršie osoby. Napokon aj

skutočnosti, že pri ohliadke nehnuteľnosti sa predávajúce na vlastný pozemok nemohli dostať inak ako cez dieru v plote, že nemali snahu zabezpečiť riadny vstup na pozemok a že sa po neúspešných pokusoch kontaktovať s pánom Š. (po zapísaní vlastníctva zo 4.8.2000), išiel informovať na notársky úrad žalovaného až dňa 30.8.2000, mali vyvolať u neho podozrenie v osobe vlastníka pozemku. Odvolací súd preto dospel k záveru, že škoda bola spôsobená aj konaním žalobcu (§ 441 Občianskeho zákonníka). Nakoľko sa pohľadávka stala splatnou 14.2.2002 (podľa výzvy), žalovaný sa s jej plnením dostal do omeškania 15.2.2002 (§ 563 Občianskeho zákonníka). O trovách prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 v spojení s § 142 ods. 2 O. s. p. V rámci uloženia povinnosti zaplatiť štátu pomernú časť súdneho poplatku v sume 3 319,39 eur uviedol, že táto suma zodpovedá časti nároku, v ktorej bol neúspešný (t.j. 5% z 87 465, 97 eur podľa zákona č. 71/1992 Zb.) Rozhodol tak po zohľadnení skutočnosti, že žalobca bol oslobodený od platenia súdnych poplatkov vo výške $\frac{3}{4}$ a zaplatil pomernú časť poplatku za návrh vo výške $\frac{1}{4}$, t.j. 50.000 Sk.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (v časti, ktorou bol návrh do sumy 78 503, 62 eur zamietnutý) podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p. Rozhodnutie odvolacieho súdu navrhol zrušiť a vec mu opätovne vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že ustanovenie § 441 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje na prípady, keď škoda spôsobená poškodenému nie je v plnom rozsahu výsledkom konania škodcu, ale sa na jej vzniku čiastočne alebo úplne podieľa aj konanie samotného poškodeného. Zodpovednosť poškodeného je preto daná, ak je konanie poškodeného v príčinnej súvislosti so vznikom škody, teda ak škoda vznikla aj následkom konania poškodeného, ktoré musí byť zavinené. Zavinenie konajúceho sa hodnotí z hľadiska nedbanlivosti či opomenutia starostlivosti, ktorú mal konajúci dodržať vo vlastnej starostlivosti, a tiež akým spôsobom by sa zachoval v danom prípade starostlivý človek resp. aké správanie by sa spravidla od každého konajúceho v danej veci dalo očakávať. Vyslovil názor, podľa ktorého je vylúčená spoluzodpovednosť žalobcu v prípade, že škoda bola škoda spôsobená v súvislosti s výkonom notárskej činnosti. Žalobca práve pre zvýšenú ochranu svojich

majetkových záujmov pred možným rizikom podvodu využil právnický kvalifikované služby notára, ktorý za ne ručí, preberá poistné riziko, ktoré je kryté zákonným zmluvným poistením. Skutočnosti, na ktorých odvolací súd založil spoluvinu na vzniknutej škode, nie sú v príčinnej súvislosti so svojvoľne vyplatenými finančnými prostriedkami. Uviedol, že žalovaný ako profesionál mal zistiť, že „konšpicientka“ bola už v roku 2000 notárkou, že žalobca nepodpisal dohodu z 2.8.2000 a ručil za daň z prevodu, ktorej poplatníkom boli predávajúci. Súdom vytykaná nízka kúpna cena, starší vek predávajúcich, zanedbaný pozemok, netradičný prístup naň, sú skutočnosťami, ktoré nemohli viesť spoluúčasti žalobcu na vzniku škody. Za tzv. inú vadu označil postup odvolacieho súdu, keď vychádzal z iného skutkového základu než prvostupňový súd bez toho, aby postupoval podľa § 213 ods. 2 O. s. p. a zopakoval dôkazy, na ktorých založil svoje zistenie okresný súd resp. by dôkazy zopakoval.

Žalovaný sa v dovolacom konaní nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti časti rozhodnutia, ktorú možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok podľa § 242 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že (v napadnutej časti) treba rozsudok odvolacieho súdu opätovne zrušiť a vec mu (v rozsahu zrušenia) vrátiť na ďalšie konanie.

Z hľadiska prípustnosti dovolania treba uviesť, že dovolanie je v predmetnej veci prípustné iba v napadnutej časti v zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p., lebo ňou bol zmenený (vyhovujúci) rozsudok súdu prvého stupňa a návrh bol zamietnutý

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia. Obligatórne sa zaoberá len vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na túto zákonnú povinnosť

dovolací súd sa týmito otázkami zaoberal a prítomnosť väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) O. s. p. ale ich prítomnosť v konaní nezistil.

Nezistil ani existenciu inej vady konania (dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), keď odvolací súd vo veci rozhodol po náležitom zopakovaní a doplnení dokazovania (§ 213 ods. 2, ods. 3 O. s. p.).

Preskúmaná vec je už druhýkrát predmetom rozhodovania dovolacieho súdu, keď dovolací súd uznesením z 31. januára 2011, sp. zn. 1 Cdo 69/2010 (okrem iného) rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 4. februára 2009 sp. zn. 15 Co 264/2008 (v zamietajúcej časti týkajúcej sa sumy 157 007, 23 eur) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetom dovolacieho konania v súčasnosti je zaplatenie sumy 78 503, 61 eur, lebo žalovaný proti vyhovujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu (vyššie citovaného) nepodal dovolanie.

*Právnym dôvodom uplatneného nároku je zodpovednosť žalovaného (ako notára) v zmysle ustanovenia § 40 zákona č. 323/1992 Zb. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení účinnom do 30. júna 2003, lebo skutok zakladajúci zodpovednosť tohto druhu spadá ešte do obdobia pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z. z. Podľa **prvého odseku** citovaného zákonného ustanovenia notár zodpovedá za škodu tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanec v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona. Podľa jeho **tretieho odseku** notár sa zbaví zodpovednosti podľa odseku 1 vtedy, ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré od neho objektívne možno požadovať.*

Dovolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení poukázal na právnu povahu zodpovednosti notára za škodu spôsobenú notárskou činnosťou, najmä že ide o zodpovednosť objektívnu, teda že ide o zodpovednosť bez zreteľa na zavinenie. Pre naplnenie predpokladov jej vzniku preto stačí, ak škoda vznikla v rámci notárskej činnosti a ak medzi notárskou činnosťou a škodou je príčinná súvislosť. Vyslovil tiež (okrem iného), že so zreteľom na okolnosti predmetnej veci treba zväžiť aj použité

ustanovenia § 441 Obč. zák., keď chovanie žalobcu naznačovalo ľahostajný postoj v rámci jednotlivých úkonov smerujúcich k nadobudnutiu vlastníctva k nehnuteľnosti.

Odvolací súd sa na zistenie tých okolností zameral, dokazovanie zopakoval, doplnil a správne vyvodil, že základ zodpovednosti žalovaného za vzniknutú škodu je daný, že jeho zodpovednosť má objektívnu povahu a že výsledkami vykonaného dokazovania nebolo preukázané, že by žalovaný na zabránenie škody bol vynaložil všetko úsilie, ktoré možno od neho objektívne požadovať. V tomto smere poukázal najmä na to, že si ani neoveril jednotlivé doklady a podpisy, ktoré sa na nich nachádzali, najmä plnomocenstvo udelené D. L. H. R., dohodu medzi zložiteľom a H. R. a D. L. z 2. augusta 2000, ako aj na ďalšie nedostatky uvedené v odôvodnení jeho rozhodnutia, ktoré je vyššie citované.

Pokiaľ odvolací súd tiež zistil, že škoda bola spôsobená aj zavinením poškodeného, ide o zistenie, ktoré odôvodňuje použité ustanovenia § 441 Obč. zák. Tu však bolo treba vychádzať z miery účasti poškodeného na vzniku škody. Pre záver o zavinení poškodeného taktiež treba, aby boli splnené všetky zákonné predpoklady vzniku jeho zodpovednosti za škodu pričom v prípade poškodeného ide o zavinený protiprávny úkon, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi týmto úkonom a vzniknutou škodou. Zavinený protiprávny úkon môže spočívať aj v porušení ustanovenia § 415 Obč. zák., ktoré ukladá všetkým účastníkom občianskoprávných vzťahov počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Právna povinnosť, ktorá vyplýva z tohto ustanovenia má charakter generálnej prevencie. Ak si niekto neplní svoju všeobecnú prevenčnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 415 Obč. zák., treba vyvodiť, že si neplní svoju právnu povinnosť a teda, koná protiprávne.

Odvolací súd správne ustálil, že v predmetnej veci u žalobcu (poškodeného) bola zistená značná neopatrnosť pri jednotlivých úkonoch, ktoré smerovali k uzavretiu kúpnej zmluvy. Išlo tu o skutočnosti uvedené v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ale najmä o to, že hoci bol pozemok na predaj, nebol zabezpečený naň prístup,

pozemok bol zanedbaný a vlastníčky boli pri jeho predaji zastúpené inou osobou, cena pozemku bola výhodná a pod. Existoval tu teda rad okolností, ktoré mali u žalobcu vyvolať činnosť, ktorou by si bol v prvom rade overil, s kým koná, aby sa vyhol akýmkoľvek pochybnostiam a problémom v budúcnosti, pričom práve tieto okolnosti (vo svojom súhrne) uľahčili páchatelom ich nezákonnú transakciu.

Za týchto okolností dovolací súd dospel k záveru, že **v konaní, predmetom ktorého je objektívna zodpovednosť notára za vzniknutú škodu nemožno vylúčiť použitie ustanovenia § 441 Obč. zák. o zavinení poškodeného.** V tomto smere dovolací súd považuje tvrdenie žalobcu (o vylúčení jeho spoluzodpovednosti) za nedôvodné. Preto skutočnosti (uvedené v dovolaní), že škoda vznikla v rámci notárskej činnosti žalovaného (pri prijímaní peňazí do úschovy), že žalobca pri objektívnej zodpovednosti žalovaného nemusí preukazovať konkrétne porušenie jeho povinnosti, že žalovaný nepreukázal liberačné dôvody a že žalobca je pre prípad jeho zodpovednosti poistený, sú z hľadiska možnosti použitia ustanovenia § 441 Obč. zák. irelevantné. **Ustanovenie § 441 Obč. zák. je jedným zo spoločných ustanovení o náhrade škody a jeho použitie prichádza do úvahy tak v prípade zodpovednosti založenej na princípe zavinenia, ako aj na princípe objektívnej zodpovednosti, teda aj v prípade zodpovednosti notára za vzniknutú škodu.** Existencia poistného vzťahu notára nemôže účastníkov občianskoprávneho konania zbaviť povinnosti počínať si tak, aby ku škodám nedochádzalo (§ 415 Obč. zák.); v opačnom prípade by všetka ľahostajnosť a neopatrnosť išla na úkor príslušnej poisťovne, čo by bolo v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 Obč. zák.).

Na druhej strane treba (ako nesprávnosť) vytknúť odvolaciemu súdu ustálenie miery účasti poškodeného (žalobcu) na vzniku škody v pomere 50 ku 50. V predmetnej veci bolo treba zohľadniť, že podstatnou je objektívna zodpovednosť žalovaného (notára) za vzniknutú škodu. Pokiaľ sa však aj žalobca na škode podieľal (najmä tým, že svojim neopatrným konaním umožnil, resp. uľahčil dokončiť nekalú transakciu), spoluzavinil škodu z nedbanlivosti. Miera jeho nedbanlivosti v porovnaní s objektívnou zodpovednosťou žalovaného potom bude podstatne nižšia, než ako ustálil odvolací súd.

So zreteľom na to možno vyvodiť záver, že odvolací súd si nesprávne vyložil a nesprávne aplikoval ustanovenie § 441 Obč. zák.

Z hľadiska právneho posúdenia predmetnej veci treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Keďže v predmetnej veci odvolací súd nesprávne interpretoval ustanovenia § 441 Obč. zák. treba uzavrieť, že dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. bol uplatnený dôvodne, dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O. s. p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 19. júla 2012

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Marta Hrkčková